

Olsztyn, 27 czerwca 2019 r.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**

SO-III.431.6.2019

**Pan
Krzysztof Mańkowski
Burmistrz Miasta Szczytna
ul. Sienkiewicza 1
12-100 Szczytno**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Miejskim w Szczytnie (NIP 7450004622, REGON 000524453) przy ul. Sienkiewicza 1, 12-100 Szczytno, w którym siedzibę ma Urząd Stanu Cywilnego w Szczytnie.

W okresie objętym kontrolą oraz w czasie prowadzenia kontroli funkcję Burmistrza Miasta Szczytna (kierownika jednostki kontrolowanej) pełnił Pan Krzysztofa Mańkowski - na stanowisku od 20 listopada 2018 r. do chwili obecnej. Poprzednio funkcję tę pełniła Pani Danuta Górka - od 5 grudnia 2006 r. do 20 listopada 2018 r. (*akta kontroli s. 27*).

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1) Magdalena Michalczevska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 69/2018 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.392.2019 z 2 maja 2019 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego (*akta kontroli s. 11*);

2) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 4/2015 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr FK-IV.0030.393.2019 z 2 maja 2019 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego (*akta kontroli s. 12*).

Kontrolę przeprowadzono w dniach 16-21 maja 2019 r. (z przerwą w dniach 18 i 19 maja).

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 3/2019.

Przedmiotem kontroli była realizacja w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. przez Urząd Stanu Cywilnego w Szczytnie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imienia i nazwiska.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie

(t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2234 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 1 oraz art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2224 ze zm.) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 10 ze zm.).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

1. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Szczytnie.

Zgodnie z obowiązującym w okresie objętym kontrolą regulaminem organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Szczytnie, stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr VII/402/2017 Burmistrza Miasta Szczytna z dnia 1 września 2017 r. (ze zm.), Urząd Stanu Cywilnego jest komórką organizacyjną tej jednostki; jest bezpośrednio nadzorowany przez Sekretarza Miasta. Do zadań USC należą wszelkie sprawy związane z rejestracją stanu cywilnego oraz zmianą imienia i nazwiska. Stan etatowy w USC wynosi 3,5 etatu (*akta kontroli s. 29-31*).

W USC w Szczytnie zatrudnionych jest 4 pracowników, w tym jeden w wymiarze 1/2 etatu. Pracą USC kieruje i nadzoruje Kierownik USC, który ponosi odpowiedzialność za całokształt realizacji zadań kierowanej komórki organizacyjnej. W okresie objętym kontrolą oraz w czasie prowadzenia kontroli funkcję Kierownika USC w Szczytnie pełniła Pani Dorota Tomaszczyk, zatrudniona na tym stanowisku od 1 listopada 2000 r. Natomiast na stanowisku Zastępcy Kierownika USC od 1 maja 2009 r. zatrudniony jest Pan Zygmunt Marek Farjan. Z ustaleń kontroli wynika, że wymienione osoby posiadają odpowiednie wykształcenie i staż pracy w administracji publicznej, przez co spełniają wymogi co do zatrudnienia na ww. stanowiskach określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako „p.a.s.c.”). Pozostali pracownicy USC, tj. Pan Kazimierz Sielski (zatrudniony w USC od 1 października 2015 r.) i Pani Joanna Cegiełka (zatrudniona w USC od 1 marca 2018 r.) posiadają stosowne upoważnienia do wykonywania zadań niezastrzeżonych prawem do wyłącznej kompetencji kierownika USC lub jego zastępcy, w szczególności do wydawania z rejestru stanu cywilnego odpisów aktów i zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze danych dotyczących wskazanej osoby oraz przenoszenia aktów z ksiąg do rejestru (*akta kontroli s. 27, 32-41*).

Warunki lokalowe Urzędu Stanu Cywilnego – pomieszczenia USC znajdują się na parterze siedziby Urzędu Miejskiego w Szczytnie przy ul. Sienkiewicza 1. Pomieszczenia lokalu USC są zabezpieczone przed nieuprawnionym dostępem. Pomieszczenie, w którym przechowywane są księgi i akta zbiorowe wyposażone jest w sprzęt gaśniczy oraz urządzenia kontrolujące temperaturę i wilgotność powietrza (*akta kontroli s. 22, 25, 28*).

Lokal USC składa się z pięciu pomieszczeń: 2 pokoiów pracy, poczekalni, sali toastów i sali ślubów. Klienci przyjmowani są pojedynczo w pokojach pracy. Warunki lokalowe są dobre i umożliwiają zawarcie związku małżeńskiego w formie uroczystej (*akta kontroli s. 22-26*).

Księgi stanu cywilnego – stan techniczny dobry. Wszystkie księgi oprawione są w twarde oprawy. Część ksiąg jest przechowywana w archiwum, do którego dostęp posiadają pracownicy USC. Natomiast większość ksiąg znajduje się w jednym z pokoiów pracy USC, gdzie przyjmowani są interesanci. Księgi ustawione są w drewnianych szafach, które nie posiadają zamków. Zgodnie z art. 128 ust. 2 p.a.s.c., księgi stanu cywilnego winny być przechowywane w archiwum urzędu stanu cywilnego stanowiącym pomieszczenie zapewniające należyte ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, zniszczeniem, kradzieżą oraz dostępem osób trzecich. Takiego oddzielnego pomieszczenia w kontrolowanej jednostce nie ma (uchybienie). Jest to spowodowane sytuacją lokalową USC - brakiem odpowiednich warunków do wydzielenia pomieszczenia na księgi. Skutkiem uchybienia jest niewłaściwe przechowywanie ksiąg stanu

cywilnego. Osobą odpowiedzialną jest Burmistrz Miasta Szczytna oraz Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego (*akta kontroli str. 22, 240*).

Akta zbiorowe – akta zbiorowe do aktów stanu cywilnego przechowywane są w segregatorach. Segregatory nie są przepełnione, co umożliwia wpinanie wpływających dokumentów na bieżąco, bez groźby zniszczenia dokumentów. Dokumenty w aktach zbiorowych prowadzonych do aktów stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne, zostały oznaczone zgodnie z § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. poz. 225), tj. numerem aktu, natomiast nie zostały oznaczone datą sporządzenia aktu, co narusza § 43 ust. 2 ww. rozporządzenia (uchybiecie). Osobą odpowiedzialną jest Kierownik USC, który wyjaśnił, że dokumenty stanowiące akta zbiorowe są układane chronologicznie. Data sporządzenia aktu figuruje w rejestrze umieszczanym na początku teczki aktowej wraz z imieniem i nazwiskiem osoby, której akt dotyczy, datą zdarzenia i numerem aktu. Ten sposób oznaczenia pozwala pracownikom USC na szybkie odnalezienie akt zbiorowych do każdego aktu. Stwierdzone uchybiecie nie wywołało skutków (*akta kontroli s. 240*).

2. Sporządzanie aktów stanu cywilnego.

A. Urodzenia

W okresie objętym kontrolą w USC w Szczytnie sporządzono 475 aktów urodzenia w trybie zwykłym oraz 69 aktów w trybie szczególnym (art. 99 i 104 p.a.s.c.). Badaniem objęto 50 aktów, w tym 40 sporządzonych w trybie zwykłym, 9 w trybie transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do polskiego rejestru (art. 104 p.a.s.c.) oraz 1 w formie rejestracji urodzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego (art. 99 p.a.s.c.).

Akty w trybie zwykłym zgodnie z art. 53 p.a.s.c. zostały sporządzone terminowo, na podstawie karty urodzenia i protokołu zgłoszenia urodzenia. Kontrola wykazała błędy w 3 przypadkach:

1) AU nr 2817011/00/AU/2018/954382 – ponieważ przed sporządzeniem aktu nie nastąpiło uznanie ojcostwa albo sądowe ustalenie ojcostwa, w akcie Kierownik USC zgodnie z art. 61 ust. 2 p.a.s.c. zamieścił jako imię ojca imię wskazane przez osobę zgłaszającą urodzenie (matkę dziecka), a jako nazwisko ojca i jego nazwisko rodowe zamieścił nazwisko matki z chwili urodzenia dziecka. W akcie Kierownik USC przez nieuwagę nie zamieścił natomiast adnotacji o wpisaniu nazwiska matki i wybranego imienia jako danych ojca, co w istotny sposób narusza powołany przepis (nieprawidłowość). Wskazana adnotacja jest obligatoryjna i stanowi integralną część aktu. Informuje o podstawie wpisania danych ojca. Brak tej adnotacji skutkuje niekompletnością aktu, a aplikacja do obsługi rejestru stanu cywilnego nie pozwala na jej uzupełnienie po zamknięciu wpisu. Ewentualnie brak powyższy mógłby być uzupełniony poprzez wzmiankę dodatkową, ale w przedmiotowym przypadku zamieszczenie takiej wzmianki jest niedopuszczalne, albowiem w akcie została już zamieszczona wzmianka o uznaniu dziecka przed sądem, wpływająca na treść aktu (*akta kontroli s. 74-81, 240*).

2) AU nr 2817011/00/AU/2018/832210 i 2817011/00/AU/979240/2018 – zgłoszenia urodzenia dzieci dokonane w sytuacji określonej w art. 61 ust. 2 p.a.s.c. W protokołach zgłoszenia urodzenia Zastępca Kierownika USC omyłkowo wpisał imię, nazwisko i nazwisko rodowe ojca, pomimo, że ojcostwo nie było ustalone (uchybiecie). Powinien zatem wpisać wyłącznie jako imię ojca imię wskazane przez osobę zgłaszającą urodzenie. Natomiast akty zostały sporządzone prawidłowo i zawierają poprawną adnotację o podstawie wpisania danych ojca. Stwierdzone uchybiecie nie wywołało skutków (*akta kontroli s. 62-73, 240*).

Rejestracja urodzeń w trybie szczególnym co do zasady prowadzona była prawidłowo. W zbadanych sprawach transkrypcja zagranicznych aktów urodzenia do rejestru stanu cywilnego na podstawie art. 104 p.a.s.c. była dokonana na wniosek. Zagraniczne dokumenty stanu

cywilnego, będące dowodem urodzenia i jego rejestracji, wraz z tłumaczeniami na język polski przez tłumaczy przysięgłych oraz wnioskami o transkrypcję, zostały włączone do akt zbiorowych. Analogiczny tryb postępowania zastosowano w przypadku rejestracji urodzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, a w państwie urodzenia (Norwegia) nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego. Stwierdzono jednak błędy w 2 sprawach:

1) AU nr 2817011/00/AU/2018/974923 – w rubryce „Adnotacje” zamieszczona została błędna podstawa wpisania aktu do księgi. Zastępca Kierownika USC sporządzający akt wpisał przez pomyłkę art. 109 p.a.s.c. zamiast art. 99 p.a.s.c. (uchybiecie). Skutkiem omyłki jest niepoprawna informacja o podstawie prawnej sporządzenia aktu, której nie można poprawić z uwagi na brak takiej funkcjonalności w systemie (*akta kontroli s. 82-87, 240*).

2) AU nr 2817011/00/AU/2018/771893 – w aktach zbiorowych figuruje kopia rosyjskiego świadectwa urodzenia potwierdzona za zgodność z oryginałem (brak oryginału dokumentu), a w rubryce „Adnotacje” w akcie jako podstawę zamieszczenia danych wskazano potwierdzoną kserokopię odpisu aktu urodzenia wydanego przez urząd stanu cywilnego w Rosji. W aktach zbiorowych brak jest pisemnego wniosku o wydanie oryginału aktu (uchybiecie). Zgodnie z art. 26 ust. 2 p.a.s.c. w aktach zbiorowych gromadzi się dokumenty, które nie podlegają zwrotowi. Na wniosek osoby, która przedkłada zagraniczny dokument stanu cywilnego, można wydać ten dokument, po uprzednim sporządzeniu kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego, jeżeli wnioskodawca nie ma możliwości ponownego uzyskania tego dokumentu. Akt został sporządzony przez Zastępcę Kierownika USC. Z udzielonych w tym zakresie wyjaśnień wynika, że wnioskodawca składając wniosek o transkrypcję zwrócił się z ustną prośbą o zwrot dokumentu oryginalnego z uwagi na niemożliwość uzyskania powtórnie oryginału w kraju jego wystawienia. Zastępca Kierownika USC uznał prośbę za uzasadnioną i zwrócił dokument. Zgodnie z art. 63 § 1 i 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.) - dalej jako „k.p.a.”, który na mocy art. 12 ust. 1 p.a.s.c. miał zastosowanie w niniejszej sprawie, wniosek złożony ustnie powinien być wpisany przez pracownika do protokołu i podpisany przez wnioskodawcę oraz pracownika sporządzającego protokół. Skutkiem uchybienia jest niekompletność dokumentacji sprawy (*akt kontroli s. 42-52, 241*).

B. Małżeństwa

W okresie objętym kontrolą sporządzono 209 aktów małżeństwa: 190 w trybie zwykłym oraz 19 aktów w trybie szczególnym (art. 104 p.a.s.c.). Badaniem objęto 27 wybranych spraw.

Ustalono, że w przypadku ślubów udzielonych przez Kierownika/Zastępcę Urzędu Stanu Cywilnego w Szczytnie akty małżeństwa sporządzono prawidłowo, na podstawie protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. Oświadczenia zostały przyjęte w sposób określony w art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej jako k.r.o.). Oświadczenia zostały przyjęte w sposób prawidłowy, a akty małżeństwa zostały sporządzone z zachowaniem terminu określonego w art. 86 ust. 1 p.a.s.c. W przypadku małżeństw zawartych w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 k.r.o. (ślub konkordatowy) podstawą sporządzenia aktów małżeństw, zgodnie z p.a.s.c., były każdorazowo zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Dokumenty te dostarczono do urzędu stanu cywilnego w terminie określonym w art. 8 § 3 k.r.o. Na zaświadczeniach potwierdzono daty dostarczenia przez duchownego dokumentu do Urzędu Stanu Cywilnego w Szczytnie. W przypadku transkrypcji aktów małżeństwa na podstawie art. 104 p.a.s.c. podstawę wpisania aktu do polskiego rejestru stanu cywilnego stanowił oryginalny dokument zagraniczny wraz z urzędowym tłumaczeniem na język polski, lub zagraniczny odpis wielojęzyczny, który Kierownik Urzędu stanu Cywilnego w Szczytnie włączał do akt zbiorowych. Przy sporządzeniu aktu w rubryce „Adnotacje”

Kierownik USC prawidłowo wpisał podstawę sporządzenia aktu (*akta kontroli s. 245,251-252*).

C. Zgony

W okresie objętym kontrolą sporządzono 478 aktów zgonu, w tym 468 w trybie bieżącej rejestracji, a 10 w trybie szczególnym (art. 99 i 104 p.a.s.c.). Badaniem kontrolnym objęto 43 wybranych spraw. Na tej podstawie ustalono, że wszystkie akty zgonu w trybie zwykłym sporządzono w terminie określonym w art. 92 ustawy p.a.s.c., po dostarczeniu przez zgłaszającego zgon karty zgonu oraz na podstawie protokołu zgłoszenia zgonu. Rejestracja zgonów w trybie szczególnym co do zasady prowadzona była prawidłowo. Akty zgonu w trybie szczególnym sporządzono na podstawie art. 104 p.a.s.c. (transkrypcja), na wniosek członka najbliższej rodziny osoby zmarłej. Zagraniczne dokumenty stanu cywilnego, będące dowodem zgonu, wraz z tłumaczeniami na język polski przez tłumaczy przysięgłych oraz wnioskami o transkrypcję, zostały włączone do akt zbiorowych. Analogiczny tryb postępowania zastosowano w przypadku rejestracji zgonu, który nastąpił poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie w państwie zgonu nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego. Kontrola wykazała 2 błędy w następujących przypadkach:

1) AZ nr 2817011/00/AZ/2018/992218 – w rubryce „Adnotacje” zamieszczona została błędna podstawa wpisania aktu do księgi. Zastępca Kierownika USC sporządzający akt wpisał przez pomyłkę art. 109 p.a.s.c. zamiast art. 99 p.a.s.c. (uchybiecie). Skutkiem omyłki jest niepoprawna informacja o podstawie prawnej sporządzenia aktu, której nie można poprawić z uwagi na brak takiej funkcjonalności w systemie (*akta kontroli s. 88-97, 245*).

2) AZ nr 2817011/00/AZ/2018/992218 – do wniosku o transkrypcję przedłożono kopię duńskiego dokumentu informującego o zgonie (*Dødsattest*) wraz z tłumaczeniem dokonany przez tłumacza przysięgłego. Podkreślić należy, że umiejscowienie zagranicznego aktu stanu cywilnego w polskiej księdze stanu cywilnego dokonywane jest na podstawie oryginalnych dokumentów stwierdzających zdarzenie a nie ich kopii. Powyższe stanowi naruszenie art. 26 ustawy p.a.s.c. Przyczyną powstania ww. nieprawidłowości jest niewłaściwa ocena przedłożonego dokumentu przez Zastępcę Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, który sprawę załatwiał (*akta kontroli 241*).

3. Czynności materialno-techniczne nie skutkujące sporządzeniem aktu, dołączanie wzmianek dodatkowych do aktów oraz przyjmowanie oświadczeń.

W okresie objętym kontrolą wykonano łącznie 209 czynności materialno-technicznych nieskutkujących sporządzeniem aktu stanu cywilnego (teczka USC.5352). Badaniem objęto 35 wybranych spraw (16,74%):

- sprostowanie aktu (na podstawie art. 35 p.a.s.c.) - 14 wybranych spraw z 2018 r.: nr 7, 8, 38, 40, 55, 67, 77, 91, 95, 101, 105, 112, 135, 147;
- uzupełnienie aktu (na podstawie art. 37 p.a.s.c.) - 18 wybranych spraw z 2018 r.: nr 5, 9, 45, 60, 78, 123, 132, 133, 134, 158, 166, 173, 174, 176, 185, 204, 208, 212;
- unieważnienie aktu (na podst. art. 127a p.a.s.c.) - 2 sprawy z 2018 r.: nr 164 i 186;
- unieważnienie wzmianki (na podst. art. 41 p.a.s.c.) - 1 sprawa z 2018 r. (dot. aktu małżeństwa nr 2817011/00/AM/1959/448630).

W ww. aktach stanu cywilnego zostały naniesione stosowne wzmianki dodatkowe. Dokonując sprostowania lub uzupełnienia aktu z urzędu, Kierownik USC zawiadomił osobę, której akt dotyczy, o zamiarze sprostowania lub uzupełnienia. Po sprostowaniu lub uzupełnieniu danych w akcie na wniosek Kierownik USC wydawał wnioskodawcy odpis zupełny aktu (*akta kontroli s. 246*).

Ponadto zbadano sposób przyjęcia:

- 40 ze 167 oświadczeń o uznaniu ojcostwa (teczka USC.5351.5 z 2018 r., sprawy nr 10, 12, 13,

18, 23, 25, 35, 37, 39, 48, 55, 57, 58, 62, 64, 66, 71, 73, 77, 80, 87, 91, 100, 105, 111, 114, 119, 125, 134, 136, 139, 145, 149, 151, 152, 154, 156, 159, 161) - czynności przed Kierownikiem USC lub jego Zastępcą zostały dokonane i udokumentowane zgodnie z przepisami k.r.o. i p.a.s.c. Zaświadczenia o uznaniu ojcostwa na podstawie art. 63 ust. 10 p.a.s.c. wydane zostały w 5 sprawach (nr 35, 55, 73, 80 i 136). W aktach zbiorowych brakuje pisemnych wniosków o wydanie zaświadczenia (uchybiecie). Kierownik USC wyjaśnił, że zaświadczenia o uznaniu ojcostwa były wydawane na ustny wniosek matki lub ojca. Taki tryb postępowania należy uznać za niezgodny z art. 63 § 1 k.p.a., który wymaga złożenia wniosku pisemnie, telegraficznie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu, a także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej. Skutkiem uchybiecia jest niekompletność akt zbiorowych (*akta kontroli s. 7, 240, 246*).

- 1 oświadczenia o nadaniu dziecku nazwiska męża matki – czynność dokonana zgodnie z art. 90 k.r.o. Bez uwag.
- 2 oświadczeń o zmianie imienia dziecka w ciągu 6 m-cy od sporządzenia AU. W obu przypadkach czynność polegała na dodaniu drugiego imienia dziecku. Czynności dokonano w trybie 70 k.r.o., oświadczenia rodziców zostały przyjęte przed upływem sześciu miesięcy od sporządzenia aktu urodzenia ich dziecka. Bez uwag.
- 7 z 17 oświadczeń małżonka rozwiedzionego o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa w trybie art. 59 k.r.o.; oświadczenia zostały przyjęte w sposób prawidłowy, przed upływem trzech miesięcy od uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, a w aktach małżeństw naniesiono stosowne wzmianki. Bez uwag.

4. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego oraz innych zaświadczeń określonych w ustawie Prawo o aktach stanu cywilnego.

Sprawdzono sposób załatwienia 160 z 3081 przyjętych wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego (5,19% wszystkich spraw) - teczka USC.5362.1. Kontroli poddano po 40 wniosków złożonych od początku każdego kwartału w 2018 r.: sprawy o numerach: od 1 do 40, od 707 do 747 (bez numeru 724), od 1140 do 1490 (bez numeru 1445, 1464, 1480-1485 – wnioski znajdowały się w teczce z odpisami zupełnymi) oraz od 2169 do 2209 (bez numeru 2170). W 80 sprawach wydanie odpisu nastąpiło za pobraniem opłaty skarbowej. Co do zasady odpisy wydawane były podmiotom uprawnionym, na podstawie pisemnego wniosku, na którym wnioskodawca kwitował odbiór odpisu, ewentualnie były doręczane pocztą.

Zgodnie z art. 45 p.a.s.c., odpisy aktów stanu cywilnego wydaje się osobie której akt dotyczy, lub jej małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, przedstawicielowi ustawowemu, opiekunowi, osobie, która ma w tym interes prawny, sądowi, prokuratorowi, organizacjom społecznym, jeżeli jest to zgodne z ich celem statutowym i gdy przemawia za tym interes społeczny, organom administracji publicznej, jeżeli jest to konieczne do realizacji ich ustawowych zadań. W tym zakresie stwierdzono nieprawidłowości w 2 sprawach:

1) sprawa nr USC.5362.1.27.2018 – organ wydał odpisy skrócone aktów zgonu dwóch osób, na wniosek ich zięcia, który jednak nie wykazał interesu prawnego w otrzymaniu ww. dokumentów. Kierownik USC wyjaśnił, że „żona wnioskodawcy nie miała możliwości odebrania tych dokumentów osobiście. Sprawa była bardzo pilna dla interesanta i przekonał urzędnika, by spojrzeć na sprawę ze strony ludzkiej, nie tylko trzymając się litery prawa” (*akta kontroli s. 119-121, 241*).

2) sprawa nr USC.5362.1.711.2018 – odpis aktu zgonu wydano na wniosek osoby, która według wyjaśnień Kierownika USC jest w kręgu spadkobierców osoby, której akt dotyczy. „Wnioskodawca dostarczył dokument potwierdzający ten fakt i na tej podstawie został mu wydany odpis”. Trzeba jednak zauważyć, że wniosek nie zawiera uzasadnienia, a jako przeznaczenie odpisu wnioskodawca podał lakonicznie „spadek”. Do wniosku załączył kopię

wezwania sądu rejonowego wydział cywilny do udziału w charakterze uczestnika postępowania w posiedzeniu sądu w sprawie z wniosku innej osoby o stwierdzenie nabycia spadku. W wezwaniu tym sąd nie wskazał, po kim ma nastąpić nabycie spadku, ani nie zobowiązał wnioskodawcy do dostarczenia do sądu odpisu aktu zgonu wskazanej we wniosku osoby (*akta kontroli s. 122-124, 241*).

W wymienionych sprawach osoby, które wystąpiły z wnioskiem o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego, nie należały do kręgu osób uprawnionych zgodnie z ustawą do uzyskania takiego odpisu, ani nie wykazały interesu prawnego w uzyskaniu odpisów. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest niedostateczna analiza spraw pod kątem spełniania przesłanek do uzyskania odpisu oraz zbyt nieformalne podejście do klientów. Skutkiem nieprawidłowości jest wydanie odpisów osobom, które nie wykazały uprawnienia do otrzymania odpisów. Odpowiedzialność za powstanie nieprawidłowości ponoszą pracownicy USC, którzy wydali odpisy.

Ponadto sprawdzono:

- wydawanie zaświadczeń o stanie cywilnym - badaniem objęto 9 z 21 spraw z 2018 r. z teczki USC.5364.1. (nr 2, 6, 10, 14, 25, 35, 41, 48, 52) - bez uwag;

- wydawanie zaświadczeń o zamieszczonych o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby - badaniem objęto 9 z 26 spraw z teczki USC.5364.1 z 2018 r. (nr 16, 18, 20, 22, 24, 34, 36, 38, 43) - bez uwag;

- wydawanie zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo - zbadano 7 z 19 spraw z teczki USC.5360 (nr 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14). Stwierdzono nieprawidłowość w jednej sprawie - nr USC.5360.14.2018. Ustalono, że składając wniosek 3 października 2018 r. wnioskodawczyni nie załączyła dokumentu stwierdzającego stan cywilny jej przyszłego małżonka. W tej sytuacji Zastępca Kierownika USC nie wydał żadanego zaświadczenia, tylko ustnie poinformował wnioskodawczynię o konieczności złożenia wymaganego dokumentu. Natomiast na wniosku umieścił adnotację o niewydaniu zaświadczenia i jego przyczynie. Kierownik USC wyjaśnił: „Wnioskodawczyni oświadczyła, że w krótkim czasie wraca do Niemiec i stamtąd nadeśle dokument konieczny do załatwienia sprawy. Zaświadczenie miało być wysłane niezwłocznie po tym. Notatkę w tej sprawie umieścił urzędnik na wniosku. Wnioskodawczyni nie nadesłała dokumentu ani nie zwróciła się do USC Szczytno z żadnym pismem i sprawa pozostała bez załatwienia”. Pisemne wezwanie do uzupełnienia braków wniosku Zastępca Kierownika USC wystosował do wnioskodawczyni dopiero w trakcie kontroli (17 maja 2019 r.), czyli po ponad 5 miesiącach od dnia złożenia wniosku. Pozostawienie sprawy „bez załatwienia” przez tak długi okres i nie podejmowanie w tym czasie żadnych działań, aby zakończyć sprawę w jednej z dopuszczalnych prawem form działania, stanowi o bezczynności organu. Przyczyną powstania nieprawidłowości było zbyt nieformalne podejście pracownika USC do obywatela oraz niezastosowanie przepisów k.p.a. określających w art. 64 § 2 prawidłowy sposób postępowania w przypadku braków wniosku. Skutkiem było niezakończona sprawa w ustawowym terminie (*akta kontroli s. 139-145, 241*).

5. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

Kontroli poddano sposób przeniesienia 200 wybranych aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego, co stanowiło 3,27 % wszystkich migracji dokonanych w 2018 r. (6109). Ustalono, że co do zasady akty były przenoszone prawidłowo; uzupełniono dane pod aktem i wpisywano w księdze wzmiankę o przeniesieniu aktu do rejestru. W badanej próbie stwierdzono jednak następujące błędy:

Lp.	Nr aktu po migracji	Nr hist.	Rozbieżności
1.	2817011/00/AZ/1997/568661	232/1997	nieprawidłowo wpisano miejsce urodzenia
2.	2817011/00/AZ/1985/961222	178/1985	nieprawidłowa data zgonu (zamiast 03.09.1985)

			wpisano 05.03.1985)
3.	2817011/00/AU/2010/089846	117/2010	błędne oznaczenie imienia i nazwiska kierownika USC rejestrującego urodzenie
4.	2817011/00/AU/1981/510075	928/1981	literówka w imieniu kierownika USC
5.	2817011/00/AU/1981/985770	121/1981	w przypisku o małżeństwie wpisano jako imię i nazwisko małżonka – imię i nazwisko osoby, której akt dotyczy
6.	2817011/00/AU/1981/948194	1019/1981	brak przypisku o zawarciu poprzedniego małżeństwa
7.	2817011/00/AU/1950/248334	859/1950	nieprawidłowo wpisano miejsca urodzenia rodziców dziecka
8.	2817011/00/AU/1949/371396	425/1949	nieprawidłowo wpisano miejsce urodzenia matki dziecka
9.	2817011/00/AM/1996/591921	108/1996	błędne oznaczenie imienia i nazwiska kierownika USC rejestrującego małżeństwo
10.	2817011/00/AM/1995/640518	133/1995	nazwisko rodowe matki wpisano w rubryce nazwisko, rubryka nazwisko rodowe pozostała nieuzupełniona
11.	2817011/00/AM/1962/341653	105/1962	błędnie wpisano miejsce urodzenia kobiety
12.	2817011/00/AM/1959/448630	160/1959	
13.	2817011/00/AM/1959/684861	31/1959	
14.	2817011/00/AM/1951/689710	114/1951	brak wpisu o drugim imieniu mężczyzny
15.	2817011/00/AM/1952/434403	31/1952	błędnie wpisano nazwisko kobiety
16.	2817011/00/AM/1954/385449	198/1954	rubrykę nazwisko matki mężczyzny i rubrykę nazwisko matki kobiety pozostawiono pustą, chociaż w akcie historycznym dane te są wpisane
17.	2817011/00/AM/1954/448083	73/1954	

Błędy wskazane w poz. 1-4 i 7-17 stanowią nieprawidłowości, które skutkują koniecznością unieważnienia aktów w trybie art. 127a ustawy p.a.s.c., a następnie dokonania przeniesienia aktów w sposób prawidłowy, natomiast pozostałe błędy to uchybienia, które skutkują wyłącznie koniecznością uzupełnienia lub korekty przypisków przy aktach.

Przyczyną błędów były omyłki pisarskie i niedopatrzania pracowników USC migrujących akty do rejestru. Kierownik USC wyjaśnił, że stwierdzone błędy są spowodowane dużym obciążeniem pracą, jak również „rozprasaniem uwagi przez interesantów żądających wyjaśnień lub udzielenia informacji w czasie, gdy załatwiana jest inna sprawa, pomimo tego, że przed wejściem do biura USC widnieje komunikat, że interesanci obsługiwani są pojedynczo”. Ponadto przyczyną stwierdzonych w kilku aktach „błędów w nazwach miejscowości w stosunku do nazw wpisanych w aktach sporządzonych w formie papierowej, było przeniesienie danych z rejestru PESEL, w którym dane te figurują w brzmieniu aktualnie brzmiącym” (*akta kontroli s. 185-235, 241, 242, 247, 248*).

Po zakończeniu czynności kontrolnych błędy wskazane w poz. 3 i 4 oraz 7 - 17 zostały wyeliminowane.

6. Prowadzenie postępowań w sprawie zmiany imienia i nazwiska.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Szczytnie lub jego Zastępca wydali łącznie 33 decyzje o zmianie imienia lub nazwiska (teczka USC.5355). Wszystkie decyzje były zgodne z żądaniem strony wnioskującej. Weryfikacji poddano 10 spraw:

- nr 1, 3, 5, 7, i 23 – zmiana nazwiska osób pełnoletnich,
- nr 8 – zmiana nazwiska małoletniego dziecka (poniżej 13 r. ż),
- nr 11 – zmiana nazwiska małoletniego dziecka (powyżej 13 r. ż),
- nr 17, 27 i 30 – zmiana imienia małoletniego dziecka (poniżej 13 r. ż).

Na podstawie analizy akt ww. spraw ustalono, że sprawy wskazane w punkcie 1 dotyczyły zmiany nazwiska wnioskodawcy. Sprawa wskazana w pkt 2 dotyczyła zmiany nazwiska małoletniego dziecka, które nie ukończyło 13 lat natomiast w pkt 3 małoletniego, który ukończył 13 lat i wyraził zgodę na zmianę. W pkt 4 wskazane zostały decyzje dotyczące zmiany imienia małoletnich dzieci, które nie ukończyły 13 r.ż. Z wnioskami o zmianę imienia lub nazwiska małoletnich dzieci wystąpili ich przedstawiciele ustawowi.

Ustalenia dokonane na podstawie akt powyższych spraw potwierdzają, iż wnioski zawierały uzasadnienie wskazujące na ważne względy uzasadniające zmianę. Do wniosku o zmianę imienia lub nazwiska wnioskodawcy załączyli potwierdzenie opłaty skarbowej w wysokości 37 zł za wydanie decyzji w sprawie, wniesionej na konto organu. Wszystkie decyzje zawierały elementy określone w art. 107 § 1 i 3 k.p.a., w tym prawidłowe pouczenie o prawie do wniesienia odwołania oraz o rygorze natychmiastowej wykonalności. W powołaniu podstawy prawnej Kierownik USC lub jego Zastępca zamieszczali art.104 k.p.a. oraz art. 12 ustawy o zmianie imienia i nazwiska. Należy w tym miejscu podkreślić, że podstawę prawną orzeczenia o zmianie imienia lub nazwiska stanowi wyłącznie przepis prawa materialnego, tj. art. 4 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy o zmianie imienia. Przepisy prawa procesowego, wskazujące na załatwianie spraw przez wydanie decyzji (art. 104 k.p.a.) nie muszą być powołane. Na marginesie wskazać należy, iż to w sentencji decyzji wyrażona jest wola organu administracji publicznej załatwiającego sprawę w tej formie i właściwszym byłoby użycie zwrotu „*orzekam o ...*” aniżeli „*wyrażam zgodę na ...*” (*akta kontroli s. 169, 173, 177*).

Ponadto stwierdzono, iż zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o zmianie imienia i nazwiska Kierownik USC w Szczytnie przesłał powyższe decyzje kierownikom urzędów stanu cywilnego właściwym do naniesienia wzmianek w aktach stanu cywilnego oraz zaktualizowania rejestru PESEL, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest rejestr stanu cywilnego (*akta kontroli s. 248*).

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. W przypadku zmiany sytuacji lokalowej urzędu (np. adaptacji nowych pomieszczeń bądź remontu) – uwzględnienie konieczności wydzielania oddzielnego pomieszczenia na potrzeby archiwum urzędu stanu cywilnego.
2. W przypadku sporządzania aktów stanu cywilnego – rzetelne nanoszenie adnotacji i wzmianek dodatkowych, tak aby nie dochodziło do powstania błędów pisarskich.
3. W aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego gromadzenie oryginałów dokumentów, które nie podlegają zwrotowi, natomiast w przypadku niemożności ponownego uzyskania zagranicznego dokumentu stanu cywilnego przez osobę, której akt ten dotyczy, wydanie dokumentu na pisemny wniosek osoby, po uprzednim sporządzeniu kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego.
4. Wydawanie zaświadczeń potwierdzających uznanie ojcostwa wyłącznie na wnioski udokumentowane np. w formie pisma lub protokołu.
5. Zachowanie szczególnej staranności przy migracji aktów stanu cywilnego do rejestru BUSC oraz wyeliminowanie stwierdzonych w tym zakresie błędów.
6. Zapewnienie dokładniejszej weryfikacji wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego pod kątem uprawnienia wnioskodawcy na podstawie art. 45 p.a.s.c. Jeżeli

wnioskodawca ubiega się o odpis ze względu na swój interes prawny, to wydanie odpisu powinno nastąpić dopiero po wykazaniu tego interesu.

7. W sytuacjach stwierdzenia braku formalnego wniosku o wydanie zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo – niezwłoczne wzywanie wnioskodawcy na piśmie do ich usunięcia pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

Proszę Pana Burmistrza o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 15 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojecki